

вимагають нових підходів до врегулювання та реагування.

Гібридні загрози – сучасні війни включають не лише традиційні бойові дії, а й кібератаки, інформаційні війни, економічний тиск та використання найманців.

Критика міжнародної спільноти – деякі країни вважають, що НАТО виходить за межі своєї первинної ролі оборонного альянсу та втручається у внутрішні справи інших держав.

Посилення військових конфліктів – зростання напруги з Китаєм та росією змушує НАТО переглядати свою стратегію безпеки.

Розбіжності між членами Альянсу – деякі держави-члени висловлюють незгоду щодо фінансування, стратегічних рішень та рівня військової присутності у різних регіонах [6].

Для збереження своєї ефективності НАТО має адаптуватися до нових реалій. Це включає:

- Розвиток кібербезпеки та протидії інформаційним атакам.
- Розширення співпраці з країнами-партнерами, особливо в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
- Впровадження новітніх технологій у військову стратегію, зокрема безпілотні системи, штучний інтелект та засоби швидкого реагування.
- Розробку механізмів реагування на кризові ситуації без необхідності довготривалих військових інтервенцій [3].

НАТО залишається важливим гравцем у сфері міжнародної безпеки, відіграючи ключову роль у врегулюванні конфліктів та підтримці стабільності. Хоча організація стикається з новими викликами, її стратегічне значення зростає в умовах сучасних глобальних загроз. Подальша ефективність НАТО залежатиме від здатності адаптуватися до змінюваного середовища, співпраці з міжнародними партнерами та розробки нових методів реагування на сучасні виклики безпеки.

1. Волкович О. Європейські засади взаємовідносин України та НАТО та вивчення досвіду нейтралітету у зовнішніх відносинах окремих держав. *Геопросторова підтримка* 2020. № 2. С. 15–38.
2. Основоположна концепція ведення бойових дій НАТО: передбачення змін у характері війни. NATO Review. 2021. URL: <https://cutt.ly/fHJFfcj>.
3. Сергієнко Т. І., Бабарикіна Н. А. Міжнародні організації та їх роль у вирішенні глобальних проблем щодо врегулювання політичних конфліктів. *Humanities Studies*. 2021. Вип. 9 (86). С. 101–108.
4. Стратегічна концепція оборони і забезпечення безпеки членів Організації Північноатлантичного Договору, затверджена главами держав та очільниками урядів у Лісабоні. URL: https://www.nato.int/cps/ru/natohq/official_texts_68580.htm.
5. NATO 2030: United for a New Era. Analysis and Recommendations of the Reflection Group Appointed by the NATO Secretary General. 2020. S. 5–45.
6. Trump Warns NATO Allies to Spend More on Defense, or Else. New York Times. 2018. URL: <https://www.nytimes.com/2018/07/02/world/europe/trump-nato.html>.

Олександр ВОРОНА

аспірант кафедри
адміністративно-правових дисциплін
та публічного управління
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-6035-7720>

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ГЛОБАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

На початку нового тисячоліття маємо сферу безпеки, яка радикально змінилася після закінчення холодної війни і кінця біполярного поділу світу. Поглиблення глобалізації приносить не лише багато позитиву, а й негативу, проявляючись переважно у вигляді нових асиметричних загроз безпеці чи ризиків, тому розуміємо, що тепер потрібні реальні зусилля для переоцінки в умовах ХХІ ст. Водночас очевидно, що якщо ми хочемо стабілізувати безпекове середовище, то повинні вийти за межі нашої традиційної військової філософії і дуже серйозно підійти до вирішення нових глобальних викликів безпеки [1].

Поточні безпекові виклики та ризики у глобальному безпековому середовищі мають

військовий та невійськовий характер; однак більшість з них – невійськові. Ці виклики та ризики безпеки тісно взаємопов'язані. Отже, ситуація в одній сфері може серйозно вплинути на інші напрями. Водночас більшість поточних викликів та ризиків в одному регіоні світу є спільними для сусідніх регіонів, навіть багатьох віддалених регіонів. Це лише підкреслює складність сучасного міжнародного безпекового середовища. Тому на чільне місце виходить поняття «всеосяжна безпека», яке враховує повний спектр прямих і непрямих викликів і загроз безпеці суспільств, націй і міжнародної системи в цілому. До найбільш значущих викликів глобальній безпеці сьогодні належать: тероризм, організована злочинність, зброя масового знищення і розповсюдження та контроль над озброєннями.

Можна констатувати, що останні роки дуже наочно продемонстрували, що характер безпекових загроз і ризиків для міжнародної безпеки суттєво змінився.

Виклики глобальній безпеці, такі як тероризм, організована злочинність, зброя масового знищення або розповсюдження зброї масового знищення, разом з іншими викликами і ризиками створили абсолютно нове середовище безпеки. Монополія національних держав на застосування сили розмивається, державні кордони втрачають значну частину своєї важливості, а приватні суб'єкти стають дедалі впливовішими у сфері міжнародної безпеки.

Історія доводить, що багато загроз безпеці ніколи б не переросли в повноцінну проблему, якби їх виявили і вирішили на більш ранньому етапі. Тому Північноатлантичний альянс як найпотужніша політична і військова організація разом з партнерами, іншими міжнародними організаціями і суспільствами має діяти якомога раніше для зниження ймовірності того, що ризики переростуть у серйозні загрози для регіональної або глобальної безпеки.

Життєво важливим є визначити потенційні сценарії, за яких тероризм, повстання, організована злочинність, розповсюдження зброї масового знищення або кібератаки можуть перетворитися з абстрактних і гіпотетичних загроз на створення реальні та серйозні проблеми, і шукати реальні рішення для запобігання їм.

У сучасному світі глобальна безпека перебуває під впливом багатьох викликів, що є наслідком політичних, економічних, екологічних та технологічних змін. Основні загрози, які формують безпековий ландшафт ХХІ ст., можна згрупувати в такі категорії:

1. Геополітичні конфлікти та війни:

- ескалація військових конфліктів у різних регіонах, зокрема війна в Україні, нестабільність на Близькому Сході та напруженість у Східній Азії;
- зростання ролі гібридних загроз, що поєднують традиційні військові дії з інформаційною війною, кібератаками та економічним тиском;
- проблема нерозповсюдження ядерної зброї, особливо в контексті Ірану та Північної Кореї;

2. Тероризм та екстремізм:

- радикалізація населення та діяльність терористичних угруповань, таких як ІДІЛ та «Аль-Каїда»;
- використання сучасних технологій, зокрема криптовалют та соціальних мереж, для фінансування і координації терористичних атак;
- посилення загрози внутрішнього тероризму та екстремістських рухів у демократичних країнах;

3. Кібербезпека та інформаційна війна:

- збільшення кількості кібератак на критичну інфраструктуру, державні установи та корпорації;
- використання дезінформації та фейкових новин для маніпуляції громадською думкою та підриву демократичних процесів;
- виклики, пов'язані зі штучним інтелектом і автономними кіберсистемами;

4. Економічні кризи та нерівність:

- глобальні фінансові потрясіння, викликані пандеміями, санкціями та нестабільністю ринків;
- посилення економічної нерівності між країнами та соціальними групами, що може провокувати соціальні заворушення;
- дестабілізація енергетичних ринків через конфлікти та екологічні зміни;

5. Екологічні загрози та зміна клімату:

- глобальне потепління, природні катастрофи та їхній вплив на міграцію та продовольчу безпеку;

- виснаження природних ресурсів та екологічні катастрофи через техногенні аварії;
- проблеми доступу до чистої води та продовольства як фактори можливих конфліктів;

6. Пандемії та біологічні загрози:

- можливість виникнення нових пандемій, подібних до COVID-19, та необхідність підготовки до них;
- використання біотехнологій для створення біологічної зброї;
- недостатня готовність світових систем охорони здоров'я до глобальних криз.

Отже, сучасні виклики глобальній безпеці є багатовимірними та взаємопов'язаними. Для їх подолання потрібні міжнародна співпраця, ефективна дипломатія, технологічні інновації та дотримання принципів міжнародного права.

1. Ivančík R., Nečas P., Jurčák V. Theoretical View of Some Current Global Security Challenges. *Incas Bulletin*. 2014. Vol. 6. Issue 1. P. 99–107.

Ольга ГІДА

аспірант кафедри адміністративного
права і процесу Дніпровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна)

МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА – ФАКТОР ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: РІЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І МІЖНАРОДНИХ ОБ'ЄДНАНЬ У РОЗБУДОВІ МИРУ ТА МИРНОМУ ВРЕГУЛЮВАННІ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ

Станом на початок 2024 року у світі велось 59 воєн – це найбільший показник за останні майже півстоліття. Такі дані оприлюднили у своїх звітах PRIO і Uppsala Conflict Data Program – проєкт Уппсальського університету у Швеції, де аналізують збройні конфлікти (сучасна міжнародна термінологія використовує термін «конфлікт» для позначення воєн), що забирають понад тисячу життів на рік.

Зважаючи на викладене вище, побудова миру стала одним із головних пріоритетів та інструментів міжнародної політики, спрямованих на врегулювання конфліктів та стабілізацію регіонів, що вже постраждали від збройних конфліктів.

У сучасному світі міжнародні організації відіграють ключову роль у мирному врегулюванні конфліктів, запобіганні ескалації збройного протистояння, що вже ведеться, та забезпеченні сталого миру. Серед міжнародних організацій, покликаних сприяти забезпеченню миру та захисту цивільного населення в умовах збройного конфлікту, слід назвати Міжнародний Комітет Червоного Хреста.

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (далі – МКЧХ) є однією з найстаріших і найвпливовіших гуманітарних організацій, що веде роботу в зонах збройних конфліктів та інших ситуаціях насильства в усьому світі.

Водночас Міжнародний Рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (далі – Рух) – це найбільший гуманітарний рух у світі. Керуючись Основоположними принципами, Рух надає допомогу постраждалим від надзвичайних ситуацій і збройних конфліктів. Рух має в своїх лавах до 100 млн волонтерів та співробітників із 191 країн світу.

Міжнародний Комітет Червоного Хреста був заснований у 1863 р. та є основним виконавцем Женевських конвенцій, які складають невід'ємну частину міжнародного гуманітарного права та регламентують правила ведення війни та захисту цивільного населення.

З самого початку діяльності Міжнародний Комітет Червоного Хреста мав подвійну мету: надавати гуманітарну допомогу жертвам збройних конфліктів як нейтральна та незалежна гуманітарна організація, а також сприяти зусиллям з утвердження та розвитку законів і звичаїв війни з метою посилення захисту осіб, які не беруть участі або більше не беруть участі у бойових діях. МКЧХ спочатку зосереджувався на захисті медичного персоналу та поранених, хворих комбатантів та осіб, які зазнали травм у корабельних аваріях, під час міжнародних збройних конфліктів; проте, оскільки засоби та методи ведення війни